

mr. drs. C. Homan

Militaire robots winnen terrein Maar mensen blijven het verschil maken

Robots vinden steeds beter hun weg in het krijgsbedrijf. Maar van een revolutionaire ontwikkeling is beslist geen sprake. Oorlog blijft mensenwerk, zeker als die noodgedwongen tussen de bevolking wordt gevoerd.

In de nacht van 3 november 2002, explodeerde in de afgelegen Marib woestijn van Jemen plotseling een auto die een hooggeplaatste Al Qaeda leider vervoerde. Een *Hellfire* raket, vanaf een paar duizend meter hoogte afgevuurd door een RQ-1A Predator, had doel getroffen. Dit onbemande vliegtuig van de CIA werd op honderden kilometers afstand bestuurd vanuit een clandestiene locatie in Djibouti. Met deze aanval kreeg het gebruik van robots een nieuwe dimensie. Werden onbemande vliegtuigen tot dat moment alleen voor inlichtingendoeleinden gebruikt, als *Unmanned Combat Aerial Vehicles* (UCAV's), konden ze nu ook het gevecht aan.

Bij militaire robots gaat het om onbemande (wapen)systemen die op de grond, in de lucht en vanaf schepen kunnen worden ingezet. Peter Singer van het Amerikaanse Brookings Institution en auteur van het recente, geruchtmakende boek *Wired for War*, blaast echter wel hoog van de toren als hij stelt dat militaire robots aan de basis van een nieuwe militaire revolutie staan. Hij acht de invloed ervan zelfs vergelijkbaar met die van het machinegeweer, de tank en de atoombom, elk in hun eigen tijd.

Omstreden

Het belangrijkste argument voor de inzet van militaire robots is dat zij slachtoffers aan eigen zijde sparen. Zo wordt een belangrijk deel van de UCAV's als een soort computerspelletje bestuurd vanaf de Creech luchtmachtbasis in Nevada, op duizenden kilometers afstand van Afghanistan en Pakistan. Een UCAV-'bestuurder': "Je voert 12 uur oorlog door te schieten op doelen en door opdracht te geven tot het doden van vijandelijke strijders. Daarna stap je in de auto, rijdt naar huis en binnen 20 minuten praat je met je kinderen aan de eettafel over hun huiswerk".

Het gebruik van robots die op afstand bembommen onklaar kunnen maken, is weinig omstreden. De Amerikaanse luchtaanvallen met UCAV's op militante strijders in het Pakistaanse, tribale gebied langs de Afgaanse grens, zijn dat wel. Zo meldde het Pakistaanse dagblad *The News* in april jl. dat bij de 60 luchtaanvallen sinds begin 2006, 687 burgers en slechts 14 Al Qaeda strijders de dood vonden. "Zo zijn de luchtaanvallen over het algemeen contraproductief", beaamde David Kilcullen - voormalig adviseur van generaal David Petraeus en een van de grondleggers van de succesvolle *surge* in Irak - voor de defensiecommissie van het

Amerikaanse Huis van Afgevaardigden. De luchtaanvallen leidden tot grote woede onder de bevolking waardoor deze zich voor een deel aan de zijde van de extremisten schaarde. Bovendien blijken de lokale stamleiders weinig onder de indruk. Ze beschouwen de Amerikanen als laffe vijanden die te bang zijn om eigen bloed te vergieten. De militanten vinden dat als de Amerikanen willen vechten, ze dat in een man tot man gevecht moeten doen. Bovendien vereisen de gebruiken van de stam waartoe de slachtoffers van de luchtaanvallen behoren, dat ze wraak moeten nemen. Dat maakt ze ideale rekruten voor militante leiders als Baitullah Mehsud, de Pashtun commandant van de Pakistaanse Taliban. Mehsud pocht dan ook graag dat iedere aanval met een UCAV hem drie of vier *suicide bombers* oplevert. Ook in de rest van Pakistan is veel weerstand tegen de Amerikaanse aanvallen. Ze krenken niet alleen de diepste gevoelens van de Pakistanen, maar vervreemden hen ook van hun regering waardoor de instabiliteit van Pakistan toeneemt. Men kan zich overigens afvragen, of bij deze wijze van oorlog voeren ook geen ethische kanttekeningen geplaatst kunnen worden.

Sociaal fenomeen

De moderne militaire technologie is het meest effectief in traditionele oorlogen tegen tegenstanders met reguliere strijdkrachten. Daarom was de Amerikaanse veldtocht in Irak in 2003 eenvoudig te winnen. Maar daarna raakten de Amerikanen in een langdurige guerrillaoorlog verwickeld. Ook Israël had met zijn modernste krijgsmacht antwoord op de fanatieke, irreguliere Hezbollah strijders in de zogenoemde zomeroorlog van juli 2006 in Libanon. Bedacht moet worden dat niet de aard van oorlog verandert, maar het karakter. Mechanistische benaderingen van oorlog werken niet. De Pruisische militaire filosoof Carl von Clausewitz heeft in dit verband het begrip 'frictie' in de oorlogvoering geïntroduceerd. "Alles is zeer simpel in de oorlog, maar het simpele is moeilijk. Deze moeilijkheden hopen zich op en veroorzaken een frictie". De mogelijke oorzaken van frictie zijn talrijk: weersomstandigheden, terrein, stress, vermoeidheid, toeval, geluk, misverstanden en onverwachte gedragingen van de tegenstander. Technologie werkt voornamelijk onder frictieloze

omstandigheden.

Oorlog is en blijft uiteindelijk een sociaal fenomeen, waarbij vooral menselijke inventiviteit en improvisatievermogen vereist is. Want ondanks alle geavanceerde technologie die de Amerikaanse krijgsmacht de afgelopen jaren heeft ingevoerd, is de situatie in Afghanistan en Pakistan alleen maar verslechterd.

Geen militaire oplossing

De nieuwe commandant van ISAF in Afghanistan, generaal Stanley McChrystal, heeft dan ook direct na zijn aantreden strengere regels ingevoerd voor de inzet van luchtaanvallen. Burgerslachtoffers staan immers haaks op het winnen van *hearts and minds* van de bevolking. Maar ook belangrijk is dat de nieuwe Afghanistan-Pakistan (AfPak)- strategie van president Obama de nadruk legt op een geïntegreerde inzet van diplomatie, militairen, ontwikkelingshulp, politie en justitie. Militaire oplossingen voor de problemen in Afghanistan en Pakistan - waaronder frequente luchtaanvallen - bestaan immers niet.

Bij het boek van Singer, dat inmiddels een bestseller is, zijn dan ook diverse kanttekeningen te plaatsen. ◀

The Armed Robotic Vehicle (ARV)
Bron US Army

Predator
Bron US AirForce